

Utbildningsinspektion i Borgsmoskolan

Grundskola årskurserna 7–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Borgsmoskolan den 23 och 24 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapporering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Borgsmoskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Borgsmoskolan intervjuades skolans rektorer samt ett urval av lärare, föräldrar och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i ett antal av klasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Borgsmoskolan	Antal elever
Grundskola	262

Källa: Skolans egna uppgifter

Borgsmoskolan i Norrköpings kommun är en grundskola som erbjuder utbildning för elever i årskurserna 7–9. Skolan har sedan ett antal år en idrottsklass i varje årskurs med elever från hela kommunen. Från och med läsåret 2007/2008 är skolans samtliga klasser profilerade med olika inriktningar utöver den kommunövergripande idrottsklassen. Till inriktningarna Media och Estetisk inriktning kommer elever i huvudsak från skolans lokala upptagningsområde.

Personalen är organiserad i fyra åldersblandade arbetslag med tre klasser och sju lärare i varje lag. Varje klass har två lärare ur laget som är klassens mentorer. Skolans två rektorer tillsammans med representant från varje arbetslag utgör skolans ledningsgrupp.

Borgsmoskolan ligger i stadsdelen Klockaretorpet i nära anslutning till skog och Borgsmo idrottsplats som nyttjas av skolans olika verksamheter. Klockaretorpet beskrivs som ett mångkulturellt område med stor andel barn med annat modersmål. Till stöd för lärare och elever finns en personal med specialpedagogisk kompetens på skolan.

Skolan har även en liten klass med två anställda pedagoger för elever med diagnosen ADHD och DAMP. Klassen med hela kommunen som upptagningsområde granskas på kommunövergripande nivå och bedömningarna av verksamheten återfinns i kommunrapporten.

Helhetsbedömning

Eleverna i Borgsmoskolan uppger att de i huvudsak känner sig trygga i skolan och att ett gott arbetsklimat råder i flertalet klasser. Skolan arbetar kontinuerligt med värdegrundsfrågor på många olika sätt, vilket lett till att klimatet på skolan är gott. Det finns en närhet och en positiv stämning mellan lärare och elever såväl i klassrummen som i skolans nybyggda cafeteria.

Borgsmoskolan visar på en svag måluppfyllelse där skolan under flera år haft sämre resultat jämfört med genomsnittet i Norrköpings kommun och i riket. År 2006 var det 56 procent av eleverna i årskurs 9 som saknade fullständiga betyg. Även i matematik och svenska låg resultaten under riskgenomsnittet då 26 respektive 12 procent inte nådde målen på de nationella ämnesproven. När skolans betygsresultat betraktas utifrån ett längre tidsperspektiv kan konstateras att dessa ligger relativt konstant på en låg nivå. Betygsresultaten för de senaste tre åren visar en nedåtgående trend såväl avseende meritvärden som andelen elever som nått målen i alla ämnen. Detta återspeglas även i Skolverkets analysverktyg SALSA¹, där det framgår att skolan understiger det modellberäknade värdet. Någon resultatuppföljning eller analys av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen görs inte på skolan. Skolan måste genom en systematisk uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling hitta metoder och åtgärder som leder till förbättrade kunskapsresultat.

Skolan är indelad i fyra arbetslag med en arbetslagsledare i varje arbetslag. Det framkommer under inspektionen att lärarna sällan har tid att i arbetslaget diskutera

¹ SALSA (Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser). Det modellberäknade värdet i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommunen.

pedagogiska frågor, att samarbete över arbetslagsgränserna sällan sker samt att en pedagogisk samsyn saknas. För eleverna medför detta att det är olika villkor som gäller för olika lärare och ämnen. Eleverna menar också, vilket även bekräftas av personalen, att deras delaktighet och inflytande över sitt eget lärande varierar mellan olika ämnen och lärare.

Även när det gäller i vilken mån skolans undervisning anpassas till elevernas förutsättningar visar inspektionen att detta är lärarberoende. Det finns också en stor variation i kvaliteten på hur arbetet med stöd utformas. Hur skolan organiserat stödet samt det faktum att specialpedagogens roll och funktion inte är tydlig för alla på skolan, bidrar till att stödet i mångt och mycket bygger på den enskilde lärarens insatser för att möta olika stödbehov. Skolan ger inte särskilt stöd i samtliga ämnen även då behov av sådant stöd identifierats.

För att tydliggöra bedömningen av elevernas kunskapsutveckling har skolan deltagit i ett spårgemensamt utvecklingsarbete där så kallade stegöversikter framtagits. Inspektörerna ser en fara i stegöversikternas begränsning i bedömningen av elevernas kunskaper då stegöversikterna i sin utformning till stor del utgörs av detaljerade och nedbrutna kunskapsnivåer. En följd av detta kan bli att verksamheten inriktas mot de kunskaper som är lätta för läraren att identifiera och enkelt mätbara. De sidoeffekter och kunskapsförmågor som eleven i undervisningen ska ges möjlighet att utveckla, riskerar att bli än mer bortglömda. Om undervisningen i alltför stor utsträckning utgår från stegöversikterna riskerar även elevens möjlighet att påverka innehåll och utformning av undervisningen att begränsas.

Skolans två rektorer är nya sedan höstterminen 2007. Rektorererna är, enligt inspektörerna, förtrogna med verksamheten och tar till viss del sitt ledningsansvar. En ledningsorganisation med tydligare ansvarsfördelning rektorererna emellan behövs dock för att stärka verksamhetens utveckling mot de nationella målen. Då det endast är en person som kan ha rektorsfunktionen mot enskild elev måste rektorernas ansvarsfördelning tydliggöras så att blir klart för varje elev vem som är den enskilde elevens rektor.

Systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten förekommer i mycket liten utsträckning och kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav. Då skolan under en längre tid haft många rektorsbyten har detta enligt personalen lett till ett utvecklingsarbete där nya projekt konstant "sjösattes för att sedan rinna ut i sanden oavslutade". De få utvärderingar och enkäter som genomförts har i liten grad sammanställts och analyserats. Skolan bör i sitt utvecklingsarbete utforma en arbetsplan som blir ett tydligt och konkret stöd för lärarna vid genomförandet av uppdraget. Vidare bör skolans kvalitetsarbete utvecklas så att en högre grad av systematik kan uppnås samt en resultatredovisning som kan utläsas i kvalitetsredovisningen. Det är nödvändigt att skolan ser kvalitetsarbetet som en utgångspunkt för sitt utvecklingsarbete.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till målen i årskurs 9 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skol-

4 (15)

- lagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning i enlighet med författningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
 - Skolan ger inte tillräckliga förutsättningar för alla elever att nå målen för utbildningen i årskurs 9 (2 kap. 6 grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 Kunskaper i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
 - Skolan ger inte alla elever i behov av särskilt stöd sådant (4 kap. 1 § skollagen samt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
 - Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
 - Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).
 - Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever).
 - Skolans arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav på barns och elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
 - För eleverna är rektorsfunktionen delad (2 kap. 2 § skollagen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Kvalitetsarbete bör förbättras så att det utgår från systematiska uppföljningar och utvärderingar av skolans resultat.
- Skolan bör i högre grad utifrån en gemensam syn på kunskap och lärande ta sin utgångspunkt i mål att sträva mot. Vidare bör skolan i högre grad tillvarata skolans organisatoriska möjligheter till att utveckla ett mer varierat och flexibelt arbetssätt.
- Skolans arbete med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet bör förbättras.
- Skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskaper bör förbättras.
- Skolans arbete med de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras till innehåll och kvalitet.
- Rektorerna bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansvärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar: Utifrån de tre variablerna genomsnittligt meritvärde, andel elever som uppnått målen i samtliga ämnen samt andel behöriga elever till nationella program är skolans kunskapsresultat svaga och ligger under kommun- och riksgenomsnittet. En stor andel av eleverna når inte tillräckliga kunskaper då de lämnar grundskolan. När det gäller andel elever som nått målen i alla ämnen har detta värde under de senaste åren försämrats markant. Det är inte acceptabelt att så många elever inte når målen för utbildningen i årskurs 9. Det är synnerligen angeläget att Borgsmoskolan vidtar kraftfulla åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Skolans resultat bör likaså regelmässigt analyseras för att läggas till grund för skolans kvalitetsarbete samt arbetet med att ge stöd till elever.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering: Inspektörerna bedömer att skolan måste följa upp och analysera skolans resultat i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen.

Uppföljning av skolans verksamhet, samtliga ämnen samt användande av nationella prov

Skolans resultat ska följas upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Uppföljning på skolan sker genom att enskilda lärare sammanställer resultat från de egna undervisningsgrupperna.

Skolans betygsresultat och resultat på nationella proven är kända och diskuteras i arbetslag och ämneslag och arbetslagen har under hösten utvärderat positiva och negativa faktorer som påverkat resultaten på de nationella proven i årskurs 9 samt vad arbetslagen kan göra för att förbättra resultaten. Skolgemensamma diskussioner om undervisningens påverkan på elevernas resultat förekommer dock i liten utsträckning. Skolan gör uppföljning och utvärdering av resultaten i svenska, engelska och matematik. Dessa används som underlag för revidering av undervisningens innehåll och organisation. Motsvarande uppföljning och utvärdering i förhållande till de nationella målen görs inte i övriga ämnen vilket skolan åtgärda.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma eleverns kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att området bedömning, betygsättning och kommunikation av resultat är av mindre god kvalitet.

Utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling

Läraren ska enligt läroplan utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera elevernas kunskapsutveckling. Borgsmoskolan har tillsammans med övriga skolor i spåret utarbetat så kallade stegöversikter där lärare tillsammans med elever dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Den bedömning inspektörerna tagit del av utifrån stegöversikterna utgörs till stor del av en beskrivning av en på detaljnivå nedbruten ämneskunskap som eleven tillägnat sig. Information om vilka generella kunskapskvaliteter, som exempelvis elevernas förmåga att uppfatta helheter och se samband, ges dock i liten utsträckning då bedömningen av elevernas kunskapsutveckling utgår ifrån stegöversiktens relativt begränsade kunskapssyn. Bedömning av kvaliteter i elevernas kunskaper t.ex. när det handlar om elevernas förmåga att göra jämförelser sker i liten utsträckning. Inspektörerna bedömer att arbetet med kunskapsuppföljning och bedömning bör förbättras.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Vid utvecklingssamtal ska framåtsyftande individuella utvecklingsplaner upprättas. Vid granskning av elevers individuella utvecklingsplaner och vid intervjuer framkom att de individuella utvecklingsplanernas kvalitet varierar. Goda exempel finns med utgångspunkt i elevens kunskapsutveckling och lärande uttryckt i mål för eleven. Många individuella utvecklingsplaner är dock inte i tillräcklig utsträckning kopplade till de nationella målen. Inspektörerna har tagit del av mycket kortfattade utvecklingsplaner där en nulägesbeskrivning av elevens kunskaper uttrycks som "har G i alla ämnen". I den framåtsyftande delen, den egentliga utvecklingsplanen, anges som mål för eleven "att bli ännu bättre". Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att individuella utvecklingsplaner bör förbättras avseende innehåll och kvalitet samt i större utsträckning bör kopplas till nationella mål.

I samband med intervjuer med elever framkom att tydlighet i information om mål och betygskriterier kan variera mellan ämnen och lärare. Inspektörerna vill i sammanhanget uppmärksamma skolan på vikten av att kommunikation av mål och bedömning är tydlig oavsett ämne eller lärare då detta kan komma att påverka elevens kunskapsinhämtning och kunskapsresultat samt delaktighet.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,

8 (15)

- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att området genomförande av utbildningen är av mindre god kvalitet.

Läroplan/kursplaner anger inriktningen för verksamheten samt utrymme för olika kunskapsformer.

Enligt läroplanen ska mål att sträva mot ange inriktningen på skolans arbete och därmed också ange en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av intervjuer med såväl lärare som rektorer framkommer att skolgemensamma diskussioner saknas om skolans uppdrag som handlar om kunskap och lärande. Samverkan mellan lärare och ämnen sker huvudsakligen på initiativ av enskilda lärare. I den mån undervisningen tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot samt variation av arbetssätt är enligt inspektörernas bedömning högst beroende av det ämne eller den lärare eleven har. Inspektörerna bedömer att skolans arbete i högre utsträckning, utifrån en gemensam diskussion om kunskap och lärande, bör ta sin utgångspunkt i mål att sträva mot. Vidare bedömer inspektörerna att skolans arbete med att ge utrymme för olika kunskapsformer genom ett varierat arbetssätt och tillvaratagande av skolans organisation bör utvecklas då de möjligheter till ett varierat och flexibelt arbetssätt som ligger i skolans organisation i arbetslag inte tas tillvara i tillräcklig omfattning.

Inflytande och ansvarstagande

Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. För att eleverna ska utveckla sin förmåga att utöva inflytande och vilja ta ansvar måste de också ges möjlighet att pröva detta i den dagliga undervisningen. Genomförda intervjuer och observationer visar att eleverna på skolan totalt sett har en låg grad av inflytande över det egna lärandet. Eleverna uppgav att det förekommer att de ges möjlighet att delta i planeringen av undervisningen, men anser att det varierar mellan olika lärare. I samband med intervju instämde även lärarna i att det förhöll sig på detta sätt. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet bör förbättras.

I Borgsmoskolan finns ett elevråd med elevrådsstyrelse samt klassråd. I samband med intervjuer med elever framkom att det varierar huruvida klassråden används till just klassråd eller information från klassföreståndaren. Inspektörerna vill poängtera vikten av skolans uppdrag i den demokratiska fostran av eleverna samt vikten av att samtliga elever genom klassråden ges möjlighet till ett reellt inflytande i skolgemensamma frågor.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att området anpassning av verksamhetens till elevernas behov är av mindre god kvalitet.

Anpassning till varje elevs förutsättningar och behov

Skolans undervisning ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Alla elever ska stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Inspektörerna såg exempel på hur lärare anpassade undervisningen utifrån den enskilde eleven. Dock bedömer inspektörerna att det varierar i vilken mån lärarna utgår från elevernas olika förutsättningar och behov. Elever gav i samband med intervjuer även uttryck för denna uppfattning. Inspektörerna bedömer att skolan i högre grad bör anpassa undervisningen till den elevgrupp skolan har och finna former att utmana elevernas lärande i riktning mot kursplanernas mål att sträva mot. Inspektörerna konstaterar vidare att skolans förmåga att anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar ger konsekvenser som kan återses i elevernas kunskapsresultat.

Elever i behov av särskilt stöd

Enligt grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. I Borgsmoskolan finns en specialpedagog samt en lärare i matematik för att tillgodose skolans och elevernas behov av särskilt stöd. Enligt specialpedagogen utgörs arbetsuppgifterna till stor del av att diagnostisera och utreda skolans elever. Läraren i matematik undervisar dels i matematik, dels i specialundervisning i matematik. Detta får till följd att stödet i mångt och mycket bygger på den enskilde lärarens insatser då de övriga personella resurserna i undervisningen är begränsade. Särskilt stöd ges företrädesvis i svenska, engelska och matematik trots att behov av stöd i andra ämnen identifierats. Mot bakgrund av detta samt utifrån skolans organisation vad gäller särskilt stöd, bedömer inspektörerna att alla elever inte får det särskilda stöd de har rätt till.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar kan beslut tas om anpassad studiegång. I Borgsmoskolan finns ett flertal elever med anpassad studiegång. Inspektörerna vill med bakgrund av ovanstående beskrivning i sammanhanget poängtera vikten av ett gemensamt förhållningssätt på skolan vad det gäller den anpassade studiegångens funktion och relation till individanpassning och stödåtgärder i undervisningen. Inspektörerna vill

uppmärksamma skolan på att undervisningen i första hand bör anpassas till elevens behov samt att adekvata stödåtgärder i undervisningen och ämnet tillsätts innan beslut om anpassad studiegång fattas.

Åtgärdsprogram

Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet ska vara ett redskap och hjälpmedel för skolans personal att planera och utveckla den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven.

I Borgsmoskolan utarbetas inte åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Detta måste skolan åtgärda.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Skolans arbete avseende normer och värden i studiemiljö i förhållande till det som granskats fungerar i huvudsak bra, men behov av åtgärder finns vad gäller skolans likabehandlingsplan.

Likabehandlingsplan

Skolans likabehandlingsplan saknar en åtgärdsbeskrivning för innevarande verksamhetsår av de förebyggande insatser som ska genomföras utifrån verksamhetens behov med en tydlig koppling till diskrimineringsgrunderna. När det gäller lagens krav på åtgärdsbeskrivning utifrån verksamhetens behov vill inspektörerna uppmärksamma skolan på områden som i samband med intervjuer nämndes fungera i varierande grad. Detta gällde exempelvis studiemiljö, språkbruk och sen ankomst. Inspektörerna upplevde att skolans arbete med dessa områden i huvudsak var gott, men vill betona vikten av att var och en som verkar inom skolan i sin verksamhet medverkar och bidrar till skolans gemensamma normer och värderingar.

Då elever inte känner till att skolan har en likabehandlingsplan måste skolan arbeta för att göra denna känd bland eleverna. Elever har inte varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen vilket skolan måste åtgärda i samband med den årliga utvärderingen och revideringen av planen. Inspektörerna bedömer vidare att likabehandlingsplan inte uppfyller kravet avseende en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning, vilket måste åtgärdas.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att området rektors ansvar är av mindre god kvalitet.

Rektors förtroenhet samt rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollag ska rektor hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och det åligger rektorn att särskilt verka föra att utbildningen utvecklas. Skolans nuvarande rektorer är nyanställda sedan hösten 2007. Dessförinnan har skolan under de senaste åren haft ett flertal rektorer.

I samband med intervju uttryckte rektorerna att uppmuntran, stöttning och samtal

med personal där ”alla blir sedda” utgör grunden för deras ledarskap. Lärarna uppgav att ansvaret för skolans utveckling till stor del i praktiken vilar på dem själva, detta bland annat på grund av skolans många rektorsbyten. Lärarna beskriver hur det i praktiken blir enskilda lärares, i arbetslag eller mellan arbetslag, spontana samarbete som styr utvecklingsarbetet. En önskan om ”att någon gång få avsluta något ordentligt” framkom även i samband med intervju med personalen. Möjligheter till skolgemensamma pedagogiska diskussioner där rektorernas pedagogiska ledarskap kan framträda tydligt efterlystes också.

För att leda verksamheten i en mål- och resultatstyrd skola krävs en tydlig ansvarsfördelning och en effektiv uppföljning av de resultat som uppnåtts. I Borgsmoskolan saknas system för systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheterna. Därmed saknas en samlad bild av skolans måluppfyllelse. Då uppföljningssystem saknas, saknas också möjligheter att utvärdera skolans utveckling. Det är rektorernas ansvar att se till att uppföljning och utvärdering sker kontinuerligt och systematiskt så att de nationellt fastställda målen uppnås. Rektorerna håller sig, enligt inspektörernas bedömning, förtrogna med verksamheten. Inspektörerna bedömer dock att rektorerna bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap för att främja skolans utveckling och därmed nå en ökad måluppfyllelse.

Rektors beslutsfattande

Enligt författningarna kan rektorsfunktionen inte delas i förhållande till den enskilda eleven. Endast en person kan ha rektorsfunktionen mot den enskilde eleven då en rektor vidtar åtgärder och fattar beslut som rör enskilda elever. Det får inte vara oklart för elev samt vårdnadshavare vem som ska fatta och därmed ta ansvar för besluten.

Vid inspektionsbesöket utgjordes ansvarsfördelningen i stora drag mellan rektorerna av en fördelning där en rektor till större delen ansvarade för fastighetsfrågor och personal och den andra rektorn för elevvården. Ansvaret för det pedagogiska utvecklingsarbetet är gemensamt. Det var enligt egna utsagor rektorerna själva som fördelat och bestämt sina respektive ansvarsområden. Rektorernas ansvarsområden var generellt uppdelade enligt principen, som rektorerna uttryckte det, ”hårdvara respektive mjukvara”. Det stora flertalet av de intervjuade eleverna uppgav båda rektorerna som deras rektor och varje enskild elev visste inte vem som var deras rektor.

Det är både för kvalitetens upprätthållande och för rättsäkerheten viktigt att det står klart vem som bär ansvaret för en skolas myndighetsutövning gentemot enskild elev. Inspektörerna bedömer därför att ansvarsfördelningen mellan rektorerna måste åtgärdas så att det klart framgår vem som rektor för varje enskild elev.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,

- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Inspektörerna bedömer att området överensstämmer med bedömningspunkterna förutom påpekandet nedan.

Personalen erbjuds kompetensutveckling som är gemensam för alla skolor i Norrköpings kommun, men även individuell kompetensutveckling förekommer. Mot bakgrund av det som ovan beskrivits under rubriken Rektors förtrogenhet samt rektor som pedagogisk ledare, vill inspektörerna påpeka vikten av att kompetensutvecklingsinsatser grundas på en bedömning och analys utifrån skolans behov.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för enstaka inslag som innebär en obetydlig kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Skolan ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarna. Följande brist avseende tillgång till utbildning föreligger dock enligt inspektionens bedömning:

Svenska som andraspråk

Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan och egna betygskriterier. Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk bland annat anordnas vid behov för elever med annat modersmål. Rektorn ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev.

I Borgsmoskolan finns en medvetenhet hos ledningen och personalen om att det finns två skilda kursplaner och undervisning i svenska som andraspråk anordnas istället för svenska. I samband med intervjuer framkom dock att det finns elever på skolan som inte får den undervisning i svenska som andraspråk som de är i behov av samt att det även finns elever som får undervisning i svenska som andraspråk trots att eleven uppnått förstaspråksnivå i svenska. Vidare framkom att i vissa fall är det eleven eller elevens vårdnadshavare som bestämt huruvida eleven ska få undervisning i svenska som andraspråk eller i svenska.

Det är viktigt att svenska som andraspråk anordnas efter individuella bedömningar av elevens behov utifrån en kontinuerlig utvärdering och omprövning. Enligt bestämmelserna ska rektor besluta om en elev ska undervisas i svenska eller i svenska som andraspråk. Beslutet kan inte överlåtas till eleven eller elevens vårdnadshavare. Inspektörerna bedömer att skolans organisation och beslutsfattande kring svenska som andraspråk är bristfällig och måste åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Skolan bedriver ett kvalitetsarbete som endast delvis lever upp till intentionerna inom bedömningsområdet. De avvikelser som framkommer utifrån inspektionen beskrivs nedan.

Systematiskt kvalitetsarbete

Ett strukturerat kvalitetsarbete bör omfatta uppföljning av måluppfyllelse och resultat i verksamheten som helhet, analys av dessa resultat samt åtgärder och utvärdering av åtgärder. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras i kvalitetsredovisningen och utgöra ett underlag för information om skolan och vara en indikator på skolans kvalitetsarbete. Som tidigare beskrivits sker uppföljning av skolans resultat på individ- och grupp-nivå. Systematiska uppföljningar och utvärderingar som leder till förbättringar saknas dock. Därmed saknas en samlad bild av skolans måluppfyllelse. Skolans analyser av de samlade kunskapsresultaten bör ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Inspektörerna ser ett behov av att Borgsmoskolan utvecklar formerna för bedömning och analys av sitt arbete.

Kvalitetsredovisning

Enligt författningarna ska skolans kvalitetsredovisning redovisa verksamhetens

förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse. Den ska också innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Borgsmoskolan saknar en sådan kvalitetsredovisning som avses i förordningen då skolan inte har skrivit klart kvalitetsredovisningen. Detta måste åtgärdas.

Datum

2008-05-06

Ort

Linköping

Sara Westlund

Per Lennermark

Tabell 1: Resultatmått för elever, årskurs 9

	Borgsmoskolan				Norrköpings kommun				Riket			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Andel (%) som nått målen i alla ämnen	63,9	58,3	43,8	64,8	74,1	71,4	72,8	74,0	75,9	75,5	76,0	76,1
Andel (%) behöriga till nationellt program	74,2	68,9	80,0	76,2	88,7	85,8	88,3	87,1	89,6	89,2	89,5	89,1
Genomsnittligt meritvärde	193,9	186,9	184,6	186,1	206,5	200,4	200,2	204,0	206,9	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik